Dosarul Nr. 2a-1028/2023 jud. Chirilov Nicolae
(2-21168428-02-2a-21032023)

D E C I Z I E

16 noiembrie 2023 *****

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău,

În componenţă:
Preşedintele şedinţei, judecătorul: Secrieru Ion
Judecătorii: Anton Marina și Cotorobai Vitalie

Grefier: Jumiga Tamara

examinând în şedinţă publică în ordine de apel, apelul declarat de avocatul Cojocaru Dorin în interesele Larisei Crăciun, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Cojocaru Dorin în interesele Larisei Crăciun împotriva lui Crăciun Valeriu, intervenienți accesoriu: Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului Șoldănești și Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului *****, sector Botanica, cu privire la decăderea din drepturile părintești, împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești) din 22 noiembrie 2022 prin care acţiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, după expunerea esenţei cauzei de către judecătorul-raportor Secrieru Ion,-

a c o n s t a t a t:

Pretențiile reclamantului:

1. La 15 noiembrie 2021 reprezentantul reclamantei Crăciun Larisa, avocatul Cojocaru Dorin a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva lui Creciun Valeriu, intervenienți accesorii Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului Șoldănești și Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului *****, sect. Botanica privind decăderea din drepturile părinteşti.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată reprezentantul reclamantei Crăciun Larisa, avocatul Cojocaru Dorin a invocat că, Crăciun Larisa s-a aflat în concubinaj cu pârâtul Crăciun Valeriu începând cu anul 2003 și până în anul 2016.

3. Afirmă că, părțile au un copil minor*****.

4. Relatează că, prin încheierea din 4 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, a fost dispusă aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie împotriva agresorului Crăciun Valeriu, în urma cererii reclamantei Crăciun Larisa după ce la 21 octombrie 2020 a înregistrat în Secretariatul de Poliție Botanica petiția cu nr. C391/20 în care reclamă acțiunile de violență ale cet. Crăciun Valeriu.

5. Menționează că, în perioada de concubinaj cu pârîâtul Crăciun Valeriu, ultimul permanent manifestă un comportament agresiv și neadecvat, fiind agresată fizic, verbal și psihologic atât ea cât și copilul acestora *****, acțiuni ce continuă și în prezent.

6. Totodată, analizând situația în cauză prin prisma interesului superior al copilului de a crește și de a se dezvolta corespunzător în condiții de o minimă decentă, participarea în viața copilului minor comun sunt prioritate în cazul de față este evident că pârâtul intenționat nu execută obligația sa părintească și de a-și aduce aportul cuvenit, pentra a-i asigura un trai decent și un mediul favorabil de dezvoltare a copilului, însă evident violența fizică și psihică a pârâtului Crăciun Valeriu asupra copilului este motiv pentru decăderea acestuia din drepturile părintești.

7. Mai mult de atât, conform caracteristicii eliberată de către Primăria Sămășcani, raionul Șoldănești, cet. Crăciun Valeriu, având grad de invaliditate, a beneficiat de asistent personal, dar din cauza comportamentului neadecvat, nimeni nu dorește să-l îngrijească.

8. Reprezentantul reclamantei Crăciun Larisa în persoana avocatului Cojocaru Dorin în cererea de chemare în judecată a solicitat decăderea cet. Crăciun Valeriu, din drepturile părintești asupra copilului minor *****, născut la ***** și încasarea din contul pîrîtului toate cheltuielile de judecare a cauzei.

Poziţia instanţei de fond:

9. Prin hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești) din 22 noiembrie 2022, cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Cojocaru Dorin în interesele reclamantei Crăciun Larisa împotriva lui Creciun Valeriu, intervenienți accesorii Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului Șoldănești și Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului *****, sect. Botanica privind decăderea din drepturile părinteşti, a fost respinsă.

Solicitarea apelantului:

10. Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 20 decembrie 2022, avocatul Cojocaru Dorin în interesele Larisei Crăciun a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești) din 22 noiembrie 2022.

11. Apelul este depus în termenul legal de 30 de zile prevăzut de art. 362 din Codul de procedură civilă (hotărârea a fost pronunțată la 22 noiembrie 2022, iar apelul a fost depus la 20 decembrie 2022.

Argumentele apelantei:

12. În motivarea apelului, avocatul Cojocaru Dorin în interesele Larisei Crăciun a invocat că, nu este de acord cu hotărârea instanței de fond.

13. Afirmă că, instanţa de fond în contradicţie cu prevederile art. 116 din Constituţia Republicii Moldova, art. 26 din Codul de procedură civilă nu şi-a păstrat imparţialitatea şi obiectivitatea luând ca bază exclusiv poziţia părţii oponente fără a ţine cont de poziţia apelantului în acest proces şi de probele anexate şi existente la acest dosar.

14. Mai mult ca atât, instanţa de fond nu a examinat complet și obiectiv toate circumstanţele de fapt şi de drept cât și autenticitatea şi veridicitatea înscrisurilor din dosar în ansamblu, dar şi interconexiunea dintre acestea.

15. Ca urmare consideră că instanţa de fond nu a aplicat corect prevederile legii, examinând superficial materialele cauzei, contrar garanţiilor dreptului la un proces echitabil şi asigurarea egalităţii armelor în proces.

16. Prin urmare din lecturarea hotărîrii primei instanţe conchide în motivare o apreciere pozitivă doar a poziţiei intimatului, însă instanţa a distorsionat prevederile legii şi a dat o apreciere superficială omisiunilor vădite admise . Aşadar, odată ce instanţa nu a dat apreciere la modul corespunzător argumentele invocate în faţa sa de către apelant, concluzionează că ultimul aşa şi nu a fost ascultat, ceea ce echivalează cu nesoluţionarea fondului cauzei.

17. În privinţa temeiului privind decăderea din drepturile părinteşti stabilit de prevederile art. 67 lit. a) Codul Familiei, conform Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 6 din 17.11.2014 „Cu privire la practica judiciară de examinare a pricinilor civile privind decăderea din drepturile părinteşti„ se menţionează că eschivarea de la exercitarea obligaţiilor părinteşti include acţiunile sau inacţiunile sistematice ale părinţilor/părintelui care pun în pericol sănătatea

fizică şi psihică a copilului, dezvoltarea lui morală, asigurarea condiţiilor de trai şi materiale, primejduiesc învăţătura şi instruirea copilului.

18. Potrivit Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 6 din 17.11.2014, criteriul de bază în toate litigiile de familie în care sunt implicaţi copii minori îl reprezintă principiul asigurării şi promovării cu prioritate a interesului superior al copilului. Astfel, instanţele de judecată vor soluţiona pricinile civile privind decăderea din drepturile părinteşti prin prisma principiului enunţat, având în vedere că soluţionarea pricinii în strictă conformitate cu normele legale şi în termen rezonabil constituie în sine o garanţie de protecţie a interesului superior al copilului, cât şi a familiei.

19. Totodată analizând situaţia în cauză prin prisma interesului superior al copilului de a creşte şi de a se dezvolta corespunzător în condiţii de o minimă decenţă, participarea în viaţa copilului minor comun sunt prioritare în cazul de faţă este evident că pârâtul intenţionat nu execută obligaţia sa părintească şi de a-şi aduce aportul cuvenit, pentru a-i asigura un trai decent şi un mediul favorabil de dezvoltare a copilului, însă evident violenţa fizică şi psihică a intimatului Crăciun Valeriu asupra copilului este motiv pentru decăderea acestuia din drepturile părinteşti.

20. Avocatul Cojocaru Dorin în interesele Larisei Crăciun a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii.

Poziția părților în apel:

21. În ședința de judecată a instanței de apel, reprezentantul intimatului Crăciun Valeriu, avocatul Criclivîi Sergiu a solicitat respingerea apelului și menținerea hotărârii instanței de fond.

22. În ședința de judecată a instanței de apel, avocatul Cojocaru Dorin în interesele apelantei Crăciun Larisa și reprezentanții intervenienții accesorii nu s-au prezentat, procedura de citare a fost respectată. Totodată, reprezentantul Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului Șoldănești a depus cerere de examinare în lipsă.

23. Astfel, instanța de apel consideră posibilă examinarea cauzei în apel, în lipsa părților absente. Or, potrivit art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a

reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului.

Aprecierea instanţei de apel:

24. Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii contestate, prin prisma argumentelor invocate în cererile de apel şi în raport cu materialele dosarului, **Colegiul judiciar** consideră necesar de a admite apelul, de a casa integral hotărârea instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii, din următoarele motive.

25. În conformitate cu prevederile art. 385 lit. c) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept: să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţînd o nouă hotărîre;

26. În conformitate cu art. 386 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă hotărârea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel, dacă normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

27. Potrivit art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

28. Concomitent, conform art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică circumstanţele pricinii constatate de instanţă, probele care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanţe, argumentele invocate de instanţă la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanţa.

29. În hotărârea Lebedinschi contra Republicii Moldova din 16 iunie 2015, Curtea de la Strasbourg a reamintit că instanţele judecătoreşti naţionale au obligaţia de a motiva deciziile. Întinderea obligaţiei de a motiva hotărîrea poate varia în funcţie de caracterul deciziei şi trebuie determinată în lumina circumstanţelor cauzei. Deşi articolul 6 § 1 din Convenţie nu obligă instanţele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate argumentele invocate, totuşi din hotărîre trebuie să reiasă clar că elementele esenţiale ale cauzei au fost examinate.

30. Aşadar, pronunţarea de către instanţele judecătoreşti a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanţiile dreptului fundamental la un proces echitabil şi acesta presupune obligaţiunea instanţei judecătoreşti de a se expune în

hotărâri asupra tuturor cerinţelor acţiunii, precum şi argumentelor invocate de către părţi întru admiterea sau respingerea acestora.

31. Astfel, din actele cauzei rezultă că potrivit certificatului de naștere seria *****, Crăciun Valeriu și Crăciun Larisa sunt părinții copilului minor*****. (f. d. 13).

32. Potrivit art. 60 alin. (1), (3) din Codul familiei, părinţii au dreptul şi sunt obligaţi să-şi educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat.

33. Conform art. 62 din Codul familiei stabileşte că, drepturile părinteşti nu pot fi exercitate contrar intereselor copiilor lor. Părinţii nu pot prejudicia sănătatea fizică şi psihică a copilului.

34. Conform art. 67 Codul familiei, temeiurile de decădere din drepturile părinteşti sunt: a) ***eschivarea de la exercitarea obligaţiilor părinteşti, inclusiv de la plata pensiei de întreţinere***; b) refuzul părintelui să ia copilul din maternitate sau dintr-o altă instituţie curativă, educativă, dintr-o instituţie de asistenţă socială sau alta similară; c) abuzul de drepturile părinteşti; d) părintele se comportă cu cruzime faţă de copil, aplicând violenţa fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului; e) părintele, prin comportare amorală, influenţează negativ asupra copilului; f) părintele suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie; g) săvârşirea infracţiunilor premeditate contra vieţii şi sănătăţii copiilor sau a soţului, şi h) în alte cazuri când aceasta o cer interesele copilului.

35. Se mai reţine că, fiecare din temeiurile, prevăzute de art. 67 Codului familiei, reprezintă un temei independent pentru formularea unei cereri de decădere din drepturile părinteşti a unuia sau a ambelor părinţi. Nu exclude posibilitatea înaintării acţiunii pe unul sau mai multe temeiuri de decădere din drepturile părinteşti.

36. Prin prisma normelor de drept enunțate supra, **Colegiul judiciar** accentuează că, actele cauzei indică cu certitudine că, copilul minor locuiește doar cu mama, iar tatăl copilului minor nu se implică în educația și creșterea copilului, încă din anul 2016, fapt confirmat prin Avizul, eliberat de Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Botanica, nr. 192 din 25 mai 2022.

37. Subsidiar, **Colegiul judiciar** reține ca fiind relevante speței și faptul că prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 4 noiembrie 2020 a fost dispusă aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie împotriva agresorului Crăciun Valeriu (f. d. 15-18)

38. În aceiași ordine de idei, instanța de apel reține că, potrivit Adeverinței eliberate de Primăria Sămășcani, raionul Șoldănești, nr. 259 din 11 octombrie 2021 se confirmă că Crăciun Valeriu este *****. Pînă în anul 2018 s-a aflat la muncă peste hotarele țării, iar în sat venea ocazional. După îmbolnăvire a fost adus acasă în stare gravă, nedeplasabil. Până la angajarea unui asistent personal a avut îngrijire de la rude și vecini. Timp de un an a fost la deservire la asistent personal. În prezent nu are asistent personal din cauza comportamentului neadecvat cu îngrijitorul. Cazul cu comportamentul său a fost înregistrat la poliție și discutat la Primărie în comun cu Asistența Socială. Este în căutarea unui asistent personal, dar nu sunt persoane care ar dori să-l îngrijească. Este conflictuos, repede se enervează. În prezent se poate deplasa. (f. d. 20)

39. La caz, **Colegiul judiciar** reliefează că, deși prima instanță a precizat că decăderea din drepturile părintești pe motivul comportamentului agresiv și neafecvat al pârâtului față de reclamantă cât și față de copil este necesară existența unor probe concludente şi pertinente, totuși a conchis că pârâtul **în permanență** aplică violenţă fizică sau psihică față de copilul său, urmau a fi probate prin circumstanțe concrete sau careva acte de constatare precum că pîrîtul în permanență aplică violenţă fizică sau psihică, ori că acționează sau inacționează cu rea intenție.

40. Instanța de apel punctează că, judecarea acestei categorii de pricini urmează să se înfăptuiască pe principiul asigurării interesului superior al copilului, consfinţit în actele internaţionale fundamentale în domeniul drepturilor omului, asumate ca obligaţiuni ale statului, şi, la fel, pe principiul toleranţei „zero”.

41. Astfel, nu era necesară dovedirea caracterului sistematatic al violenței din partea tatălui, or actele cauzei indică cu certitudine că acesta nu-și exercită cu bună-credință obligațiile părintești.

42. La fel, instanța de apel remarcă că, și în prezent tatăl copilului lipsește din viața copilului, nu participă la educația și întreținerea copilului minor, fapt demonstrat prin explicațiile date în referința depusă de Direcția Asistență socială și protecție a familiei și copilului Șoldănești, și anume că copilul locuiește cu mama în *****, separat de tată.

43. La rândul său, intimatul/tatăl copilului minor, care a beneficiat de asistență juridică calificată garantată de stat, nu a prezentat probe și explicații care să infirme poziția reclamantei/mama copilului minor pe marginea argumentelor expus în acțiune.

44. Totodată, referitor la unicul argument invocat de reprezentantul intimatului în ședința instanței de apel, precum că în prezent copilul a atins vârsta majoratului nu constituie temei de respingere a cerii privind decăderea din drepturile părintești. Or, la data adresării în instanța de judecată cu prezenta acțiune -15 noiembrie 2021, copilul era minor.

45. Potrivit jurisprudenţei CEDO, în cauzele de acest fel, examinarea elementelor care servesc cele mai bine interesele copilului este întotdeauna de o importanţă fundamentală (cauza Johansen împotriva Norvegiei, hotărîrea din 07.08.1996, Culegerea 1996-III, paragraful 64), interesul copilului trebuie considerat ca fiind primordial şi că doar un compartiment deosebit de nedemn poate determina ca o persoană să fie privată de drepturile sale părinteşti în interesul superior al copilului (cauza Gnahore împotriva Franţei, nr.40.03/98, paragraful 59, CEDO 2000- IX şi Johansen citată anterior, paragraful 78).

46. Totodată, CEDO subliniază totuşi că acest interes prezintă un dublu aspect (cauza Gnahore, menţionată mai sus, paragraful 59): pe de o parte, să le garanteze copiilor o evoluţie într-un mediu sănătos; pe de altă parte, să menţină legăturile acestora cu familia, **cu excepţia cazului în care aceasta s-a arătat a fi nedemnă, deoarece distrugerea acestei legături determină ruperea copilului de rădăcinile sale** (cauza Maumousseau şi Washington împotriva Franţei, nr. 39. 388/05, paragraful 67).

47. Astfel, pentru identificarea interesului superior al copiilor, într-un caz particular, trebuie să se ţină cont de două aspecte: în primul rând, este în interesul suprem al copilului, ca legăturile sale cu familia să fie păstrate, cu excepţia cazurilor, în care familia s-a dovedit a fi extrem de nepotrivită; şi, în al doilea rând, este în interesul superior al copilului, ca acesta să se dezvolte într-un mediu sigur şi liniştit.

48. La caz, **Colegiul judiciar** consideră că, în cazul din speță se constată eschivarea de la exercitarea obligaţiilor părinteşti a tatălui copilului minor, manifestată prin inacţiune continuă cât și acțiunile de violență din partea acestuia, fapt care pune în pericol sănătatea fizică şi psihică a copilului, dezvoltarea lui morală, asigurarea condiţiilor de trai şi materiale, primejduiesc învăţătura şi instruirea copilului minor.

49. Distinct de cele enunțate, **Colegiul judiciar** punctează că, decăderea din drepturile părinteşti nu scuteşte pe părinte (părinţi) de îndatorirea de a acorda întreţinere copilului, astfel, se explica persoanelor arătate în art. 68 alin. (2) Codul

familiei, care dispun de dreptul de a porni un proces privind decăderea din drepturile părinteşti, dreptul lor de a solicita şi încasarea pensiei de întreţinere, dacă această solicitare nu a fost înaintată concomitent cu acţiunea de decădere din drepturile părinteşti şi pensia de întreţinere nu a fost încasată anterior.

50. Îndatorirea de a acorda întreţinere se justifică în ideea că o asemenea obligaţie poate exista în temeiul raporturilor de rudenie dintre părintele decăzut din drepturile părinteşti şi copilul său minor, care rămân neschimbate şi după încetarea ocrotirii părinteşti, întrucît minorul are nevoie şi în continuare de îndeplinirea acestei obligaţii a cărei executare nu produce şi nu are nici un drept corelativ (reciproc) faţă de copil.

51. Aceasta rezultă şi din prevederile art. 111 Codul familiei, care stabilesc expres cazurile de încetare a obligaţiei de întreţinere, iar decăderea din drepturile părinteşti a părintelui nu este inclusă ca temei de încetare a obligaţiei de întreţinere.

52. Subsidiar, **Colegiul judiciar** remarcă că, efectul principal al decăderii din drepturile părinteşti constând în pierderea drepturilor şi îndatoririlor părinteşti cu privire la persoana şi bunurile copilului, însă nu antrenează şi stingerea drepturilor copilului faţă de părintele său.

53. Cu atât mai mult că, legislaţia în vigoare admite restabilirea părinţilor în drepturile asupra copilului și anume potrivit art. 70 Codul familiei, (1) Părinţii pot fi restabiliţi în drepturile părinteşti dacă au încetat împrejurările care au condus la decăderea lor din aceste drepturi şi dacă restabilirea în drepturile părinteşti este în interesul copilului.

(2) Restabilirea în drepturile părinteşti se face pe cale judecătorească, în baza cererii persoanei decăzute din aceste drepturi, cu participarea obligatorie a autorităţii tutelare teritoriale.

54. La caz, **Colegiul judiciar** conchide că, sât motive întemeiate ca Crăciun Valeriu să fie decăzut din drepturile părintești în privința copilului minor *****, a.n. *****, or tatăl copilului se eschivează de la exercitarea obligaţiilor părinteşti, inclusiv de la plata pensiei de întreţinere și nici nu se interesează de soarta copilului minor, care se află la educția și îngrijirea exclusivă a mamei/apelanta.

55. În finalitatea celor enunțate supra, **Colegiul judiciar** consideră întemeiată acțiunea și pasibilă de a fi admisă, cu decăderea din drepturile părintești a lui Crăciun Valeriu, a. n. *****, domiciliat în *****, în privința copilului *****, a. n. *****.

Concluzia instanței de apel:

56. Astfel, având în vedere că prima instanţă a stabilit circumstanţele pricinii, și nu este necesară verificarea suplimentară şi administrarea de noi dovezi, însă a interpretat eronat normele de drept material, Colegiul judiciar ajunge la concluzia de a admite apelul, de a casa integral hotărârea instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

57. În conformitate cu art. 385 lit. c), art. art. 389, 390 CPC, Colegiul Civil,-

d e c i d e

Se admite apelul declarat de avocatul Cojocaru Dorin în interesele Larisei Crăciun.

Se casează integral hotărîrea Judecătoriei Orhei (sediul Șoldănești) din 22 noiembrie 2022 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Cojocaru Dorin în interesele Larisei Crăciun împotriva lui Crăciun Valeriu, intervenienți accesoriu: Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului Șoldănești și Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului *****, sector Botanica, cu privire la decăderea din drepturile părintești, și emite o nouă hotărîre:

Se admite cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Cojocaru Dorin în interesele Larisei Crăciun împotriva lui Crăciun Valeriu, intervenienți accesoriu: Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului Șoldănești și Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei și Copilului *****, sector Botanica, cu privire la decăderea din drepturile părintești,.

Se decade din drepturile părintești Crăciun Valeriu, a. n. *****, domiciliat în *****, în privința copilului *****, a. n. *****.

Decizia este definitivă și executorie din momentul pronunțării, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni, de la data comunicării deciziei, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele şedinţei, Secrieru Ion
Judecătorul:
Judecătorii: Anton Marina

Cotorobai Vitalie